

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий Інститут мистецтв

Кафедра методики музичного виховання та диригування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА РОБОТИ З ДИТЯЧИМ ГОЛОСОМ

Освітня програма Середня освіта (Музичне мистецтво)
за першим (бакалаврським) рівнем

Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними
спеціалізаціями)

Галузь знань 01 ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від “31” серпня 2020 р.

м. Івано-Франківськ – 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Методика роботи з дитячим голосом
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Викладачі	Черсак Ольга Миколаївна , заслужена артистка України, доцент кафедри методики музичного виховання та диригування
Контактний телефон викладача	+380962734955
Е-mail викладача	olga_chersak@ukr.net
Формат дисципліни	Очна
Обсяг дисципліни	
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Методика роботи з дитячим голосом» – одна із важливих профільюючих дисциплін при підготовці майбутнього педагога-музиканта, вчителя музичного мистецтва загальноосвітньої школи, керівника творчих колективів, як у школі так і в позашкільних закладах естетичного виховання підростаючого покоління. В даному курсі пропонується методична підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва, з питань основ вокально-педагогічної творчості, яка безпосередньо залежить від працездатності голосового апарату, вміння правильно володіти та ефективно використовувати його.</p> <p>Зміст дисципліни: здобуття знань про будову та функції дитячого голосового апарату, психолого-педагогічні характеристики учнів різного шкільного віку, залежність етапів розвитку голосового апарату від загального фізичного та нервово-психічного розвитку школярів, характеристику звучання дитячих голосів, гігієну, співацький режим та охорону дитячих голосів, особливості постановки дитячого голосу. Важливою складовою даної дисципліни є здобуття знань про правильну співочу поставу, дихання, діафрагму, співочі регістри, діапазон, звукоутворення, дикцію, особливості вокальної мови, залежність вокальної дикції від активності артикуляційного апарату.</p> <p>Важливим завданням курсу є озброєння майбутніх спеціалістів практичними знаннями про вікові особливості розвитку та охорону дитячого співацького голосу, про ведення вокальної роботи в школі, забезпечення професійної готовності випускника до здійснення вокальної та вокально-педагогічної діяльності у загальноосвітній школі та дитячих закладах мистецького спрямування.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета навчальної дисципліни – формування професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва шляхом закріплення та вдосконалення професійних вмінь та навичок планування й організації дитячого музично-виконавського процесу; підвищення теоретичної та методичної підготовки майбутніх вчителів музики з питань вокального виховання дітей</p> <p>Цілі курсу - розкриття особливостей розвитку та збереження дитячого голосу, оволодіння методикою вокальної роботи з учнями різних вікових груп, теоретично-методична підготовка з питань вокальної педагогіки окремі завдання: ознайомити із шкільним вокальним репертуаром; основні принципи підбору вокально-хорового репертуару; визначити специфіку вікової психології музичного розвитку школярів; вивчати особливості побудови уроку музичного мистецтва у ЗОШ; досліджувати музичний розвиток, враховуючи вікові особливості школярів; Для вивчення курсу «Методика роботи з дитячим голосом» студенти потребують базових знань з гуманітарних дисциплін. Також студенти повинні володіти елементарними засадами етикету та комунікабельністю для майбутньої роботи з учнями.</p>	
4. Компетентності	
Загальні:	

- здатність до критичного мислення;
- здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність проявляти ініціативу та генерувати нові ідеї;
- застосування методів самовиховання,орієнтованих на систему індивідуальних, національних,загальнокультурних цінностей;
- розуміння сутності та соціальної значущості своєї майбутньої професії;
- прагнення до постійного професійного вдосконалення та успішної творчої реалізації.

Фахові:

- здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі середньої освіти у процесі навчання основ музичного мистецтва, художньої культури,теорії та практики художньо-творчого розвитку учнів, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в базових закладах освіти;
- здатність усвідомлювати взаємозв’язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва; використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методиці викладання музичного мистецтва;
- здатність стисло викладати власні судження та відтворювати їх аргументовано і грамотно у письмовій формі; здатність самостійно опрацьовувати науково-методичну та музикознавчу літературу та застосовувати їх у власній практичній діяльності;
- здатність до оволодіння новими знаннями в галузі мистецької освіти, вміння застосовувати сучасні педагогічні технології в навчальному процесі; демонструвати глибокі та системні знання у галузі музичного мистецтва, до розуміння принципів методів та форм проведення занять з музичних дисциплін, керівництва художньо-естетичним розвитком учнів;
- здатність організувати освітній процес на засадах особистісно орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів до розуміння основних проблем сучасної мистецької освіти й виконавства в Україні та пошуку шляхів удосконалення освітнього процесу в спеціалізованих закладах мистецької освіти;
- знання традиційних та сучасних українських і зарубіжних методик музично-педагогічної освіти та виховання;
- здатність особистості до усвідомлення музики як явища суспільного життя;
- уміння використовувати інформаційно-комунікативні засоби та інноваційно-педагогічні технології у процесі вирішення професійних завдань;
- володіння методиками роботи з дитячими голосами та фізіологією співацького процесу.

Предметні:

- здатність володіння співацьким голосом;
- усвідомлення вікових особливостей будови співацького апарату, вікової періодизації розвитку голосу;
- розрізняти особливості голосів в період мутації;
- здатність володіти співацьким диханням, як основою співу;
- усвідомлення мистецтва виконання (співацької постави, точності інтонації, артикуляції та чіткої дикції, відчуття ритму, темпу, динаміки).

5. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- будову дитячого голосового апарату;
- процес голосотворення;
- характеристику співацького звуку, дихання й опори;
- особливості розвитку та охорони дитячого голосу у віковому аспекті;

- основні вимоги щодо гігієни та охорони голосового апарату.
- вміти:**
- визначити діапазон дитячого голосу;
- формувати в учнів такі вокальні навички як співоча постава, співацьке дихання, правильне звукоутворення та атака звуку;
- виявляти причини неточної інтонації та використовувати методи, що допомагають їх усунути;
- аналізувати пісні зі шкільної програми щодо вокальних труднощів і вміти долати ці труднощі на практиці;
- дати чітку характеристику класифікації співацьких голосів.

6. Організація навчання курсу

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий
1	014 Середня освіта (Музичне мистецтво)	1	Нормативний

Обсяг курсу

На вивчення навчального курсу відводиться 180 годин і 6 кредитів ЄКТС

Вид заняття	Загальна кількість годин
Індивідуальні заняття	30
Самостійна робота	150

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
------------	---------------	------------	------------------	-------------	---------------------

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи дитячого вокального виконавства

Тема 1. Співацька освіта в Україні. Формування сучасної академічної вокальної школи.	Індивідуальні	9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.5.	4	15	1, 2 тиждень
Тема 1. Співацька освіта в Україні. Формування сучасної академічної вокальної школи.	Самостійна робота	9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.5.	20	10	1, 2 тиждень
Тема 2. Значення співу у розвитку дитини. Спів як форма музичного виховання на уроках музики.	Індивідуальні	9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.5.	2	15	3 тиждень
Тема 2. Значення співу у розвитку дитини. Спів як форма музичного виховання на уроках музики.	Самостійна робота	9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.5.	20	10	3 тиждень
Тема 3. Співацький голос та особливості його розвитку. Будова голосового апарату.	Індивідуальні	9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.5.	4	15	4, 5 тиждень
Тема 3. Співацький голос та особливості його	Самостійна робота	9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.5.	20	10	4, 5

розвитку. Будова голосового апарату.					тиждень
Тема 4. Вікові особливості вокального виховання школярів. Охорона дитячого голосу.	Індивідуальні	9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.5.	4	15	6, 7 тиждень
Тема 4. Співацький голос та особливості його розвитку. Будова голосового апарату.	Самостійна робота	9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.5.	20	10	6, 7 тиждень
Разом за змістовим модулем 1			94	100	
Змістовий модуль 2. Практичні основи дитячого вокального виконавства					
Тема 1. Вокальна техніка та її значення.	Індивідуальні	9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.5.	4	15	8, 9 тиждень
Тема 1. Вокальна техніка та її значення.	Самостійна робота	9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.5.	20	10	8, 9 тиждень
Тема 2. Робота над вокально-технічними вправами як запорука розвитку співацьких умінь та навичок у дітей.	Індивідуальні	9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.5.	2	15	10 тиждень
Тема 2. Робота над вокально-технічними вправами як запорука розвитку співацьких умінь та навичок у дітей.	Самостійна робота	9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.5.	15	10	10 тиждень
Тема 3. Робота над дитячими вокальними творами.	Індивідуальні	9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.5.	6	15	11-13 тиждень
Тема 3. Робота над дитячими вокальними творами.	Самостійна робота	9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.5.	15	10	11-13 тиждень
Тема 4. Робота над дитячим вокальним твором в контексті сценічної дії.	Індивідуальні	9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.5.	4	15	14, 15 тиждень
Тема 4. Робота над дитячим вокальним твором в контексті сценічної дії.	Самостійна робота	9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.5.	20	10	14, 15 тиждень
Разом за змістовим модулем 2			86	100	
7. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання	Педагогічний контроль		здійснюється		3

<p>курсу</p>	<p>дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості. Використовуються методи контролю, які сприяють підвищенню мотивації студентів – майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки учителя музики та виконавця – співака, перевага надається проведенню академічних концертів з солоспіву, публічним виступам студентів у концертних програмах.</p> <p>Методи контролю і самоконтролю спрямовані на перевірку рівня засвоєння студентами теоретичних знань, сформованості вмінь та навичок. Методи усного контролю – індивідуальне чи фронтальне опитування, дискусія, письмового – тестування, контрольна чи самостійна робота, індивідуальні письмові завдання, метод самоконтролю, тощо.</p> <p>Оцінювання проводиться за національною шкалою (від відмінно до незадовільно) та шкалою ЕСТ8 (від А до Г). Сума балів за всіма видами контролю та за всі види навчальної діяльності становить 100 за семестр. Іспит – 50 балів, залік – 25, академконцерт – 50, робота в класі – 25, самостійна робота – 25, індивідуальне завдання – 25.</p> <p>Форми контролю для даної спеціальності: залік – 1 семестр (25 – поточна робота в класі, 25 – самостійна, 25 – індивідуальне завдання, 25 – виступ на заліку, разом – 100 балів)</p> <p>Кількість балів за роботу студента під час індивідуальних, практичних занять, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання наступних вимог: своєчасність виконання навчальних завдань; повний обсяг виконання завдань; якість виконання завдань; самостійність виконання; творчий підхід до виконання завдань; ініціативність у навчальній діяльності.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Студент допускається до заліку при умові виконання всіх вимог, що ставляться до вивчення програмного матеріалу: відповідні знання теоретичного матеріалу по темі, знання нотного та літературного тексту напам'ять, володіння відповідними вокальними навичками, необхідними для виконання творів програми, розуміння стильових та жанрових особливостей, володіння певними навиками артистизму та сценічної поведінки, виконаними індивідуальними та самостійними роботами. Семестрова оцінка відображає сукупну суму балів з усіх видів навчальної програми.</p> <p>Поточний контроль на індивідуальних заняттях включає систематичне виконання студентом різних видів завдань, спрямованих на поглиблення знань, отриманих на лекційних заняттях, отримання необхідних умінь і навичок для успішного проведення виконавської практики.</p>

	Підсумковий контроль відбувається таким чином: усне опитування (індивідуальне, фронтальне); практичний контроль, під час якого виявляються вміння та навички студентів, набуті під час практичної діяльності.
8. Політика курсу	
<p>Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні оволодіти обсягом теоретичних та практичних навиків з дисципліни «Методика роботи з дитячим голосом».</p> <p>У взаємовідносинах викладач та студенти керуються загальними морально-етичними принципами та правилами поведінки відповідно до Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», ухваленого Конференцією трудового колективу ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» 29 грудня 2015 року. Кодекс академічної доброчесності є обов'язковим для всіх учасників освітнього процесу.</p>	
9. Рекомендована література	
9.1. Методичне забезпечення	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Голос людини та вокальна робота з ним: Монографія/ Г.Є.Стасько, О.Д.Шуляр та ін,- Івано-Франківськ: Видави. ПНУ ім.. В.Стефаника, 2010.- 336 с. 2. Стасько Г.Є. Психотехніка співу у вокальній педагогіці: Монографія/ Г.Є.Стасько.- Івано-Франківськ: Видави. ПНУ ім.. В.Стефаника, 2010.- 136 с. 3. Хрестоматія для пения. Арии зарубезных композиторов. Вып. 1. - М: Музыка, 1981. 4. Хрестоматія для пения. Старинные арии. Вып. 3. - М: Музыка, 1978. 5. Хрестоматія для пения. Арии зарубезных композиторов. Вып. 1. - М: Музыка, 1981. 6. Хрестоматія для пения. Старинные арии. Вып. 3. - М: Музыка, 1978. 7. Хрестоматія для пения. III - IV курси отделений актеров муз. комедии театральних и музикальних вузов. - М.: Музыка, 1978. <p>Гринь Л.О. Методичні рекомендації до курсу „Вокал”. - Запоріжжя: КП „Дніпровський металург”, 2008. - 28с.</p>	
9.2. Базова література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Бандрівська О.К. Науково-методичні праці /статті, рецензії/.- Наукові збірки,- В.6.- ЛДМА.-Львів, 2002,- 148 с. 2. Багадунов В.А. Очерки по истории вокальной педагогики. Ч.3.-М.:Музгиз, 1956.- 286с. 3. Бернд Вайкль. Пение и прочем умении. - М.:»Аграф», 2002.-224 с. 4. Вальденго Джузеппе. Я пел с Тосканини /Пер. с итал. - 2-е изд., доп,- Л.:Музыка, 1989,- 168 с. 5. Вопросы вокальной педагогики.Сб.статей.Вып.4/Сост.В.Л.Чаплина.-М.:Музыка. 1969.- 230 с. 6. Вопросы вокальной педагогики. Сб.статей. Вып. 5/Сост. Л.Б.Дмитриева.- М.: Музыка, 1976.-261 с. 7. Вопросы вокальной педагогики. Сб.статей. Вып. 6/Сост. Л.Б.Дмитриев.- Л.: Музыка. 1982,- 184 с. 8. Вопросы вокальной педагогики. Сб. статей. Вып. 7/Сост. А.Яковлева.- М.: Музыка, 1984,- 214 с. 9. Гнидь Б.П..Історія вокального мистецтва/ Б.П. Гнидь - К., НМАУ, 1997.- 320 с. 10. Голинський М.Т..Спогади /Переди, сл. та передм. С.Д.Козака\ М.Т Голинський .- К.: Молодь, 1993,- 368 с. 11. Голос людини та вокальна робота з ним: Монографія/ Г.Є.Стасько, О.Д.Шуляр та ін.- Івано-Франківськ: Видави. ПНУ ім.. В.Стефаника, 2010.- 336 с. 12. Дмитриев Л. Б. Основы вокальной методики,- М.: Музыка, 1968.- 676с: 13. Євтушенко Д., Михайлов-Сидоров М.. Питання вокальної педагогіки.-Історія, теорія, практика/ Д. Євтушенко., М Михайлов-Сидоров..- К.; Мистецтво, 1963.- 338с. 14. Кравченко А. Секретні бельканто.- Симферополь, 1993.- 126с. 15. Кушка Я. С. Методика навчання співу: Посібник з основ вокальної майстерності. 	

Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2010.С.3 – 12.

16. Лаури-Вольпи Дж. Вокальные параллели/ Дж. Лаури-Вольпи.-Л.: Музыка.- Ленингр. отд., 1972,- 299с.
17. Лебедева. І. О. О. М. Благовидова - педагог/ І. О. Лебедева.- М.: Музыка, 1984.- 80с.
18. Львов М. Из истории вокального искусства/ М. Львов.- М.: Музыка, 1964
19. Морозов В.П.. Искусство резонансного пения. Основы резонансной теории и техники. ИП РАН, МГК им. П. Чайковского, Центр «Искусство и наука./ В. П. Морозов. М.,2002.- 496 с.
20. Назаренко И.К.. Искусство пения. Очерки/ И. К. Назаренко.- М.: Музыка, 1968.- 622 с.
21. Львов М.Л. Из истории вокального искусства/ М.Л.Львов,- Музыка: М.,1964.
22. Прокопьев В.Н.. Как стать певцом и сделать карьеру./ В.Н. Прокопьев.- СПб.: Издат. «Русская графика», 2000,- 176 с.
23. Стасько Г. Є. Психотехніка співу у вокальній педагогіці: Монографія/ Г. Є. Стасько,- Івано-Франківськ: Видав. ПНУ ім. В.Стефаника, 2010.- 136 с.
24. Тимохин В.В. Мастера вокального искусства XX века: Очерки/ В. В. Тимохин.- Вып. 1. М.: Музыка. 1974.- 175 с.
25. Тимохин В. В. Мастера вокального искусства XX века: Очерки. / В. В. Тимохин.- Вып. 2. -М.: Музыка. 1983. - 175 с.
26. Черепанин М. В. Музична культура Галичини (друга половина ХІХ - перша половина ХХ ст..) Монографія./ М.В. Черепанин .- К.: Вежа, 1997.- 328 с.
27. Шуляр О. Д. Історія вокального мистецтва. Монографія: Ч.І/ О. Д. Шуляр.-Івано-Франківськ,- Видав. «Плай» ПНУ ім.В.Стефаника, 2010.- 352 с.
28. Шуляр О. Д. Історія вокального мистецтва: Монографія.-Ч.ІІ /О. Д. Шуляр,- Івано-Франківськ: Видав. «Плай» ПНУ ім.В.Стефаника, 2012,- 360 с.

9.3 Допоміжна література

- 1.Вопросы вокальной педагогики. - Сборник статей выпуск 7. - М.: Музыка, 1984. - 214
- 2.Гозенпуд А. Краткий оперный словарь 2-е издание / А.Гозенпуд - К., 1986. - 296 с.
- 3.Гринь Л.О. Теоретико-методичні основи вокальної підготовки майбутніх акторів/ Науково-методичний посібник для студентів спеціальності „Театральне мистецтво” [науковий редактор Г.В. Локарева.] / Л.О.Гринь - Запоріжжя: ЗНУ, 2011. - 140с., ноти.
- 4.Далецкий А.В. Обучение певца-любителя А.В.Далецкий - М.: МГИК, 1990. - 228с.
- 5.Егоров А.П. Гигиена голоса и его физиологические основы. - М.: Музыка, 1962. - 56с.
- 6.История русского дореволюционного драматического театра в 2-х ч. / Под ред. Н.И.Зльяша./ М.: Просвещение, 1989. - 336с.
- 7.Кремлев Ю.А. О роли разума в восприятии произведения искусства / Ю.А.Кремлев М.: Музыка, 1970. - 72с.
- 8.Олексюк О.М., Ткач М.М. Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва : Навч. посіб. / О.М. Олексюк, М.М. Ткач. - К. : Знання України, 2004. - 264 с.
- 9.Павлов И.П. Полн. собр. сочинений, т. , кн. 2-я. / И.П.Павлов - М.-Л.: изд. АН СССР, 1951.-С.-269.
- 10.Рождественская Н.В. Диагностика актерских способностей ./ Н.В.Рождественская - СПб.: Речь, 2005,- 192с.
- 11.Шмыга Т. Счастье мне улыбалось / Т.Шмыга - М.: Вагриус, 2001. - 320с.
- 12.Яковлев А.В. Физиологические закономерности певческой атаки. / Тренировочные упражнения для вокалистов / А.В.Яковлев - Л.: Музыка, 1971. - 64с. Юссон Р. Певческий голос/ Р.Юссон,- М.: Музыка, 1974.- 262с.
- 13.Юцевич Ю.Е. Педагогическое обоснование содержания вокальной подготовки учащихся педучилищ Автореф дисс. ... канд.пед.наук/ Ю.Е. Юцевич.. - К., 1985. - 23с.

9.4 Інформаційні ресурси

- 1.Наукова бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

2. Наукова бібліотека інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
3. Івано-франківська універсальна наукова бібліотека імені Івана Франка.
4. Державний архів Івано-Франківської області.
5. Фонди та музейні збірки Івано-Франківського краєзнавчого музею.
6. Фонди та музейні збірки Львівського історичного музею.

9.5. Електронний ресурс

1. Вокально-виконавська творчість. [Електронний ресурс] // disser.com.ua/contents/18832.html
2. Розвиток особистості співака. [Електронний ресурс] // www.nbu.gov.ua/portal/Soc.. /3 .pdf
3. Вокальне мистецтво: історія та сучасність. [Електронний ресурс] // solospiv.com/.../Naukovi_zbirky_24.pdf
4. Стахевич О.Г. Основи вокальної педагогіки. 4.1. [Електронний ресурс] // www.twirpx.com > ... > Музыкальное искусство > Вокал
5. Теорія та методика співацького голосотворення. [Електронний ресурс] // ib.mdpu.org.ua/e-book/hor/tema5.htm
6. Словник помилок вокальної педагогіки. [Електронний ресурс] // bukvar.su > Музыка
7. Физиология пения и вокальная техника. [Електронний ресурс] music80.org/node/535